

Vrijdag 30 maart 1917 – ochtendeditie

België en Rusland.

Havre, 29 maart. Een oproep van minister Vandervelde, indertijd namens de Belgische arbeiders aan de Russische gezonden, werd onder het oude regeerstelsel niet in Rusland toegelaten.

Minister Vandervelde heeft dit in een nieuwe oproep te hunner kennis gebracht. Daarin zegt hij: Broeders van Rusland, ge zijt vanaf nu vrije mannen. Uw kameraden in België zitten nog in de klem. Ze smeken u, hen te bevrijden. Ze vragen geen woorden van u, maar daden. Om hen te bevrijden is het nodig en voldoende dat alle vrije volken verenigd blijven en doorgaan met zegevierend de laatste vertegenwoordigers van het absolutisme te bestoken. De Belgische arbeiders hopen vooral op u. Deze hoop zal – ik ben er zeker van – niet beschaamd worden.

De Raad van Vlaanderen.

Berlijn, 29 maart. Het was te verwachten dat de stichting van de Raad van Vlaanderen en de ontvangst van de afvaardiging daaruit door de rijkskanselier, niet zonder politieke terugslag zou blijven. Deze is dan ook gekomen.

Ongeveer dezelfde kringen, die in het voorjaar van 1916 met een vertoog tot de Duitse gouverneur-generaal in België hebben getracht de vervlaamsing van de Gentse hogeschool te doen mislukken, hebben zich nu in de vorm van een protest tot de rijkskanselier gewend. De ondertekenaars, meest leden van het parlement en burgemeesters, van wie slechts enkelen zich vroeger voor de Vlaamse belangen warm hebben gemaakt, trachten op weinig steekhoudende gronden de betekenis van de Raad van Vlaanderen te verkleinen en het plan tot scheiding van België in twee

bestuursgebieden voor te stellen als een zuiver Duits maakwerk, waarvan de uitvoering bovendien tegen de Haagse conventie zou indruisen.

De politieke gang van zaken zal ook ten aanzien van dit protest tot de orde van de dag overgaan. Het opmerkelijke van dit protest is, dat het Vlaamse passivisme hiermee de weg naar de rijkskanselier is ingeslagen, ofschoon het de activisten verwijt dat zij deze weg bewandelen.

Belgische kinderen.

Van het Duits consulaat te Maastricht is bij het Huisvestingscomité te Katwijk telegrafisch bericht ontvangen, dat aanstaande maandag te Moelingen-Eijsden 220 Belgische kinderen uit Luik en omgeving zullen aankomen, welke kinderen bij particulieren geplaatst worden voor de duur van de oorlog.

Men meldt ons uit Eindhoven:

De grens nabij Turnhout naar Nederland is weer open en het personenverkeer met Nederland gedeeltelijk hersteld. Alhoewel het lang duurt om een pas te krijgen, gaan toch velen naar ons land.

In Beerse worden loopgraven van beton aangelegd. Vele soldaten doen daarbij dienst in burgerkleding en werklieden uit Arendonk worden gedwongen aan dat werk te helpen.

Vrijdag 30 maart 1917 – avondeditie

Rusland en België.

Havre, 30 maart. Uit naam van het Russische socialisme heeft de Octro Rossii, het te Moskou verschijnende orgaan, een telegram gezonden aan minister Vandervelde, voorzitter van de Internationale, waarin België bondgenoot wordt genoemd in oorlog en overwinning.

Overwinning, in nauw verband met de dappere bondgenoten, is onmisbaar voor de toekomst van een vrij Rusland.

Vandervelde heeft geantwoord: Wij begroeten uw revolutie en rekenen er op, dat het nieuwe Rusland, samenwerkend met de democratieën-bondgenoten, weerstand zal weten te bieden aan de legers van de keizer, wiens overwinning het Belgische volk in slavernij zou houden en aan het Russische volk het herstel van de oude regeringsvorm zou opleggen.

Uit de Belgische bankwereld.

De Frankfurter Zeitung verneemt uit Brussel, dat de Banque Liègeoise, die sinds kort met de Banque de Bruxelles in vriendschapsverhouding staat, besloten heeft tot deelneming in het kapitaal van het Crédit Commercial, te Antwerpen, alsmede tot opneming van een lid van het bestuur van deze Antwerpse instelling in haar eigen college van commissarissen. De Banque de Bruxelles, na versterking van haar Luikse positie, krijgt aldus voeling met de Antwerpse financiële kringen.

Het Crédit Commercial zal over 1916 een dividend van 5 procent uitkeren.

Het stadhuis te Leuven.

Men schrijft ons:

Over het al of niet oorbare van het herstellen van verwoeste kunstmonumenten in België, over de mate, waarin verminkte monumenten aldaar zullen moeten gerestaureerd worden, is heel wat geredetwist onder de Belgen binnen en buiten hun land en ook de Nederlandse Oudheidkundige bond heeft er zich mee bemoeid.

De tegenstanders van het restaureren zullen wel enigszins ontgoocheld worden door de maatregelen, die alvast in België getroffen worden. De Duitsers willen dat al wat maar enigszins op puin lijkt weggeruimd wordt en dwingen de Belgische autoriteiten ertoe de herstellingen geducht aan te vatten.

Te Leuven heeft men de hand aan het werk geslagen en wat wij er over vernamen, laat ons vermoeden, dat de Belgische autoriteiten meer dan ooit aan de archaïstische restauratie vasthouden.

De "Ronde Tafel", een mooi gotisch gebouw op de markt naast het stadhuis, was al sedert een halve eeuw verdwenen en vervangen door een moderne sociëteit. Deze sociëteit is totaal afgebrand en wordt nu opnieuw vervangen door een geheel nieuwe herbouw van de "Ronde Tafel", naar de nog bewaarde plannen van Mathias Layens, de bouwmeester van het stadhuis. De Nationale Bank laat dit gebouw optrekken voor haar rekening door de bouwmeester Winders van Antwerpen.

Voor de reconstructie van de markt werden een groot aantal plannen ingediend. Het gemeentebestuur, daarbij voorgelicht door de Commissie van Monumenten, heeft zich neergelegd bij het volgende plan: de nauwe Naamse Straat, naast het stadhuis, zal herbouwd worden op een breedte van 12 meter. De huizen op de achtergrond naar de zijde van de Parijse Straat zullen ietwat meer naar achter opnieuw gebouwd worden. De Brusselse Straat krijgt eveneens een breedte van 12 meter. De afgebrande oude huizen: "De Moriaan" en

“Het Woud” moeten weer verrijzen. De andere gevels worden gebouwd in de stijl van de 15^e en 16^e eeuw en enkele in de 17^e-eeuwse Vlaamse renaissance stijl.

Het beroemde stadhuis, dat in de grote verwoesting gelukkig gespaard bleef, zal zijn beurt bij de restauratie niet ontgaan. Het heeft op meer dan een plaats toch geleden, en de restauratie, die nu al twintig jaar stelselmatig doorgezet wordt, is eindelijk de voltooiing nabij. Er blijft alleen nog het perron over met de eretrap, die men in harmonie wil brengen met het geheel. Er was aan dit perron heel wat geknoeid door onhandige en onkundige restaurateurs. Laten we hopen dat de huidige restaurateurs deze benamingen niet zullen verdienen. De wijzigingen, die zullen aangebracht worden, tasten de algemene vorm van het perron geducht aan: er wordt een middentrap bijgemaakt, naar het plan van de heer Fisch, hoofdbouwkundige van de stad Leuven. De posten aan elk uiteinde van de zijtrappen zal men versieren met een zittende leeuw in dezelfde stijl als die van de vermaarde trap met leeuwen van het stadhuis te Brussel.

Als deze trap af is, zal eindelijk de restauratie van dit prachtmonument voltooid zijn. Hoe gewetensvol ook aan die restauratie zal gewerkt worden, toch zal men het eigenlijke werk van de oorspronkelijke bouwmeester niet meer kunnen aanschouwen. Men zal echter te zien krijgen wat men dacht dat hij heeft willen bouwen, en men hoopt dat ook dit, in zijn aard, het bewonderen waard zal zijn. Het Leuvense stadhuis is het rijkste en weelderigste van al de Vlaamse stadhuizen uit de 15^e eeuw. Het is, als dat te Brugge, een rechthoekig gebouw, langs drie zijden zichtbaar; een langzijde en twee smalzijden. Het heeft rijke gebeitelde hoektorentjes aan de uiteinden van de gevels en ook aan de uiteinden van de nok. De vensters steken in diep uitgewerkte nissen, die voorzien zijn van een gotische kroonboog met hogels en

kruisbloem, evenals te Brussel. Als te Brussel ook zijn de tussendammen tussen de vensters uitgehold en gesmukt met beelden, en is het gevelbeeld afgesloten met doorzichtige kantelen en een scherp dak. Er is echter meer maat en verhouding in de constructieve lijnen van het Leuvens stadhuis, dat daarenboven rijker met beeldhouwwerk versierd is; de hele geschiedenis van Brabant en Leuven is vertegenwoordigd in de beelden en de hele bijbel herleeft op de kraagstenen.

In Vrij België geeft Frans van Cauwelaert onder het opschrift: De les van Ierland, een overzicht van het Ierse vraagstuk. Als motto heeft hij boven zijn artikel geplaatst: Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht, en aan het slot van zijn artikel, verband leggend tussen Ierland en Vlaanderen, zegt van Cauwelaert het volgende:

Het zal overbodig zijn dat wij in deze Ierse politiek zouden nagaan wat op onze Vlaamse toestanden toepasselijk is. Er is natuurlijk tussen beide ook een massa verschil. Maar de gemoedstoestanden bij volkeren die door het verleden in wantrouwen zijn opgevoed vertonen veel gelijkenis, en de behandeling welke het gevoel der Vlamingen heeft ondergaan sinds het uitbreken van de oorlog is alleszins niet opbeurender geweest dan deze welke de Ieren te beurt viel. Door de treurige omstandigheden van de langdurige bezetting heeft de ontstemming der Vlamingen zich bij enkelen helaas vertoond in vormen, welke ieder weldenkend man, zonder enige aarzeling, als misdadig moet veroordelen, maar onze regering heeft op haar beurt gezondigd door verzuim. Zij heeft de kunst niet verstaan om de aspiraties van het Vlaamse volk tot haar bondgenoot te maken en beneden zich, alles toegelaten wat nodig was om het reeds zo wantrouwig en gekreukt gemoed der Vlaamsgezinden met nieuwe bitterheid te vervullen. Ook zonder de grenzen van een bedachtzame oorlogspolitiek te overschrijden ware nochtans heel wat goeds te doen geweest. Maar daartoe waren nodig goed inzicht

en goede wil. De les van Ierland en het voorbeeld der Engelse regering mogen deze bij onze regering bevorderen.

Hulpverlening in België.

Verviers, 18 maart.

Uw blad van gisteren spreekt van een beroep, dat onze minister van Buitenlandse Zaken doet op de medewerking van een aantal studenten, ter eventuele vervanging van de thans in België voor de "Commission for Relief" werkzame Amerikanen. Dit lijkt mij weinig logisch. Honderden Hollanders hier in België zijn daartoe immers bereid en geschikt. De minister heeft zich slechts tot zijn consuls te wenden, om een lijst te ontvangen van flinke, energieke krachten, grondig bekend met land en volk, mannen, welke gedurende de gehele oorlog, theoretisch en aan den lijve, de gehele levensmiddelenkwestie in al haar fasen doorlopen hebben.

Studenten hun studies te doen onderbreken wanneer men dergelijke mensen tot zijn beschikking heeft, is weinig rationeel. Temeer daar deze jongelui hier slechts teleurstelling kan wachten. Hun volslagen gebrek aan kennis van de tegenwoordige abnormale toestanden hier te lande, hun onvermijdelijk "schoolfrans" en hun onbekendheid met het voor hen onverstaanbare dialect zijn evenzoveel beletselen voor hen als het aanbevelingen voor de landgenoten hier in België zijn.

Van het grievende voor ons Hollanders zich gepasseerd te voelen, spreek ik maar niet.

Schotman